

PTS, Post- och telestyrelsen

pts@pts.se

Dnr: 24-6097, 24-6096, 24-6095

*Handläggare: Linda Bergfeldt
e-post: linda.bergfeldt@afasi.se
telefon: 08-545 663 61*

Remissvar PTS föreskrifter om vissa produkters och tjänsters tillgänglighet

Afasiförbundet i Sverige

Afasiförbundet/Talknuten organiserar cirka 2800 barn, unga och vuxna med afasi eller språkstörning/DLD och deras anhöriga. Afasi uppstår efter en förvärvad hjärnskada, till exempel en stroke. Språkstörning/DLD är en medfödd funktionsnedsättning. Både funktionsnedsättningarna påverkar talet, språkförståelsen eller användningen av språket i olika grader och omfattning. Det är vanligt bland båda grupperna att ha svårt att läsa, skriva och/eller räkna.

Ett stort antal personer med afasi och språkstörning/DLD befinner sig idag i ett digitalt utanförskap. Afasiförbundet är engagerade för att öka den digitala delaktigheten för våra medlemsgrupper.

Sammanfattning

- Afasiförbundet saknar ett användarperspektiv samt ett rättighetsperspektiv (FN:s Konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning) i PTS Föreskrifter om vissa produkters och tjänsters tillgänglighet. I stället för användaren i fokus tycks företaget utgöra utgångspunkten för de analyser som PTS har gjort.
- Fördelar och nytta saknas i PTS förslag om föreskrift om oproportionerlig börda och konsekvensutredning. Det gör det svårt att förstå hur direktivet ska tillämpas. Fokus ligger på hur företag ska kunna hävda oproportionerligt stor börda, i stället för hur EU:s direktiv ska öka tillgängligheten för svenska medborgare. Vi anser att det är ett beklagligt angreppsätt när

EU:s lag om tillgänglighet nu ska harmoniseras med svensk lagstiftning.

- Information behöver anpassas på enkel och begriplig svenska för att fungera som god information till medborgare med exempelvis kognitiv funktionsnedsättning.

Inledning

Afasiförbundet företräder medborgare som ofta in på huden upplever hur samhället på vissa områden blir alltmer otillgängligt för dem. Nya digitala tjänster och produkter kan öka på det digitala utanförskapet i stället för att minska det. I stället skulle exempelvis AI-teknik använd på ett icke-diskriminerande sätt kunna öka möjligheten att använda många tjänster och produkter. Vi lyfter därför regelbundet vardagsnära frågeställningar, exempelvis under årets Afasidag den 10 oktober där vi debatterade i lokalpress om digitala entrétjänster i vården som i dag utgör ett hinder och ökar ojämlikheten. Vi vill i stället ha universell utformade digitala lösningar.

Många av våra medlemmar hade sett mycket fram emot Tillgänglighetsdirektivets införande i Sverige och trott att tillgängligheten skulle kunna öka betydligt när lagen infördes. Detta har blandats upp med alltmer farhågor att Tillgänglighetsdirektivet inte kommer att innebära några betydande positiva skillnader för personer som lever med kognitiv funktionsnedsättning (se till exempel debattartikel i Resumé, "Lagen om digital tillgänglighet missar den största målgruppen").

Synpunkter på förslagen

Afasiförbundet anser att det är djupt beklagligt att PTS i sina skrivelser inte på ett tydligare sätt utgår från den stora möjligheter Tillgänglighetsdirektivets införande i Sverige skulle kunna bidra för ett universellt utformat samhälle i linje med Sveriges åtaganden kring FN:s Konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Vi saknar ett tydligt användarfokus. Hur kan företag arbeta för att öka tillgängligheten och begripligheten för svenska användare?

I stället förflyttas fokus till olika paragrafer, ett juridiskt förhållningssätt och ett kostnadsfokus som gör det svårt att överblicka vilka åtaganden tillgänglighetsdirektivet innebär för företag samt vilka möjligheter de kan öppna för användare. När därtill så pass mycket utrymme ges till att beskriva möjliga undantag utifrån ett kostnadsperspektiv blir

intrycket spretigt och svårt att överblicka utifrån ett användarperspektiv.

Vi saknar också en tydlighet kring kraven på tillgänglig information, inte minst när det gäller produkter och tjänster. Att exempelvis EU-försäkran, kontaktuppgifter och annat ska vara på svenska - begriplig och lätt svenska. Många med afasi får exempelvis svårt att förstå och använda engelska efter sin stroke, liksom att läsa och skriva. Enligt språklagen ska information ges på svenska.

Det framgår inte heller att medborgare har rätt till skriftlig eller muntlig information. Vi saknar en diskussion om skyldighet att tillhandahålla information på ett sätt som gör den begriplig för användare eller konsument. Det i sig skapar onödiga hinder för användande av en vara, produkt eller tjänst.

Afasiförbundet har deltagit i arbete kring att exempelvis göra text på medicinförpackningar mer tillgänglig samt olika betaltjänster. Det finns i dag mycket som hindrar när det gäller dessa områden. I PTS texter lyfts att om texten är otydlig på förpackning ska den finnas på papper, men detta skapar i sig inte nödvändigtvis tillgänglighet för den som har svårt att läsa och skriva. Information behöver vara tillgängligt utformad, och även ges finnas som digital produkt vilken kan läsas med talsyntes.

Det krävs högre ställda informationskrav när det kommer till banktjänster, där många av våra medlemmar har stora svårigheter att förstå och processa bankers information och krav. Här skulle mycket kunna göras för att öka tillgängligheten.

Afasiförbundet är medlem i Funktionsrätt Sverige och ställer oss förutom våra egna synpunkter bakom deras remissvar. Som ett kognitionsförbund har vi också en stark önskan om ökad tydlighet och begriplighet på alla nivåer av skrivningar och genomförande av Tillgänglighetsdirektivet i Sverige.

Stockholm 2024-10-14

Berit Robrandt Ahlberg
Förbundsordförande Afasiförbundet/Talknuten